

SDGs, zeventien duurzaamheidsdoelen

De SDGs, de zeventien duurzaamheidsdoelen (Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties, zijn onze belangrijkste mondiale opgaven. Al eerder besteedden we hier in Bodem aandacht aan, maar in dit nummer gaan we verder. We laten niet alleen zien wat deze doelen behelzen, maar ook welke handelingsperspectieven de bodem biedt om deze doelen te realiseren. Daarbij putten we onder meer uit de lezingen en gesprekken die op 16 mei zijn gegeven en gevoerd bij het Nationaal Symposium Bodem Breed.

Dit jaar stond Bodem Breed in het teken van de bodemgerelateerde SDGs. Een aantal van de sprekers en sessieleiders legt in dit nummer van Bodem op ons verzoek in diverse artikelen vanuit het eigen onderwerp een verband met de SDGs. Daarnaast een selectie van door zogenoemde SDG-watchers uit de sessies opgehaalde kernboodschappen en mooie voorbeelden, die laten zien op welke wijze je vanuit de bodem kan bijdragen aan de maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

Op Bodem Breed werd nog eens onderstreept dat voor het realiseren van de SDGs en de daaronder liggende transities een systeembenadering als uitgangspunt nodig is. Er is een langetermijnvisie en een consistent langetermijnbeleid nodig. Die zijn ook al wel ingezet, zie de transities naar duurzame landbouw, circulaire economie, duurzame energievoorziening en klimaatactie, maar dit gebeurt veelal sectoraal. De intrinsieke waarde van de bodem heeft daarin nog nauwelijks een plaats. En dat terwijl bodem en land wel van belang zijn voor bijna alle SDGs, zoals Keesstra et.al. al meteen in het inleidende artikel in dit nummer betogen.

Dat blijkt ook verderop in dit nummer wel, want daar zie je directe links naar negen van de zeventien SDGs, van 'Geen armoede' (SDG 1) via 'Verantwoorde consumptie en productie' (SDG 12) en 'Leven op het land' (SDG 15) tot 'Partnerschappen om doelen te bereiken' (SDG 17). Uit Bodem Breed bleek dan ook dat de SDGs tegelijkertijd een geweldig frame zijn om het belang van een goed werkend bodemsysteem te communiceren.

De transities waar we aan werken worden sectoraal ingestoken en de behoefte aan

ruimte en bodem wordt niet integraal in beeld gebracht. Dat kan en moet anders. De meeste artikelen in het accentdeel van dit nummer maken duidelijk dat de sleutel ligt bij SDG 17, dus dat we partnerschappen moeten aangaan om bodem en ondergrond ook in de verdere toekomst te kunnen laten doen wat ze moeten doen, dus feitelijk om alle doelen te verwezenlijken. Het komt mooi uit dat Nederland, als gevolg van de wens om de regedruk te verminderen, in het ruimtelijk beleid al op die lijn zit: de komende Omgevingswet dwingt feitelijk om integraal te werken, met andere vakgebieden, om meerdere doelen te dienen. En dat komt mooi uit, want als er iets is dat de artikelen in dit nummer laten zien, dan is dat wel dat de urgentie groot is: we moeten nú aan de slag, want 2030 is morgen, en in sommige gevallen al gisteren. Een complicerende factor is dat er bedreigingen blijven blijven, bijvoorbeeld chemische stoffen die sinds kort in de schijnwerpers staan als opkomende bedreiging (Bal et.al., SDG 15). Het is trouwens ook nog flink zoeken naar een goede Nederlandse omschrijving van deze stoffen. De best passende Engelstalige term vinden wij 'contaminants of emerging concern', maar probeer dat maar eens goed en handzaam te vertalen.

Maar daarmee zijn we er nog niet. Uit dit nummer stijgt ook op dat we nog heel erg zoekende zijn naar hoe we de zaken moeten aanpakken. En dan vooral naar hoe we precies de partnerschappen kunnen smeden die nodig zijn en hoe we daarmee ook meteen andere maatschappelijke vraagstukken kunnen oplossen. Zo geven Lenselink en Van Schaik concrete voorbeelden van dilemma's, nog te vervullen voorwaarden en noodzakelijke afwegingen (SDG 7, met 9 en 13).

Op Bodembreed kwam dit terug in de vorm van de vraag 'Hoe brengen we (samen) beschermen en benutten bij elkaar?'. Het goede nieuws is dat er op dit punt ook al ontwikkelingen gaande zijn. Besselink et.al. geven ook weer concrete voorbeelden van dilemma's waar gemeenten voor staan, maar zij laten ook zien hoe de gemeente Amsterdam al samen met andere partijen concrete projecten oppakt (SDG 13, met 11, 15 en 17).

Van Dooren pleit voor het maken van fundamentele keuzes voor een gezonde toekomst van de landbouw (SDG 2, met 12 en 15).

Een van de boodschappen van Bodembreed was om bij alle ontwikkelingen 'speel'-ruimte binnen het beleid te behouden om te kunnen blijven pionieren. Vervolgens is dan uiteraard de vraag hoe we, zoals op Bodembreed werd gesteld, in relatie tot circulair terreinbeheer, succesvol (pilot) projecten kunnen opschalen naar 'het nieuwe normaal'.

Margot de Cleen en Arthur de Groof

In 2019 verschijnen nog 3 nummers waarvoor de volgende accenten zijn vastgesteld:

*Nummer 4: Landbouw
 Nummer 5: Sociale leefomgeving
 Nummer 6: Biodiversiteit*

U wordt van harte uitgenodigd bijdragen te leveren of te reageren. Meer informatie en de auteursinstructie kunt u opvragen via: monique.v.d.woude@wolterskluwer.com